

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Rhif Cyfeirnod: PHW15/TP01
Rhif Fersiwn: V2
Dyddiad yr Adolygiad nesaf:
Gorffennaf 2026

Gweithdrefn Iawn Gweithio i Wella

Nod y weithdrefn hon yw egluro'r ffordd y dylai pryderon gael eu rheoli yn Iechyd Cyhoeddus Cymru pan mae yna ystyriaethau o niwed, sy'n cael eu codi'n bennaf yn dilyn digwyddiad, sbardun Dyletswydd Gonestrwydd neu gŵyn.

Polisïau, Gweithdrefnau a Dogfennau Rheoli Ysgrifenedig

[Mae'r holl bolisïau a gweithdrefnau corfforaethol ar gael ar wefan Iechyd Cyhoeddus Cymru](#)

Polisi Rheoli Hawliadau

Gweithdrefn Rheoli Hawliadau

Polisi Gweithio i Wella

Gweithdrefn Rheoli Cwynion

Gweithdrefn Digwyddiadau

Gweithdrefn Dyletswydd Gonestrwydd

Polisi a Gweithdrefn Iechyd a Diogelwch

Polisi Rheoli Risg

Gweithdrefn Rheoli Risg

Cwmpas

Mae'r weithdrefn hon yn berthnasol i holl staff, ymwelwyr, contractwyr, staff dros dro yn cynnwys staff asiantaeth a gwirfoddolwyr Iechyd Cyhoeddus Cymru a dylid dehongli unrhyw gyfeiriad at staff fel ei fod yn cynnwys y grwpiau hyn.

Sefydlodd y weithdrefn bwysigrwydd cydweithio rhwng staff a rheolwyr wrth ymchwilio, ymateb ac adolygu cwynion, digwyddiadau a phryderon.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb ac Iechyd

Mae Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb ac Iechyd wedi'i gwblhau

Cymeradwywyd gan

Y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Gwella

Dyddiad Cymeradwyo	18 Gorffennaf 2023
Dyddiad Adolygu	18 Gorffennaf 2026
Dyddiad Cyhoeddi:	21 Awst 2023
Cyfarwyddwr Gweithredol / Cyfarwyddwr Atebol	Rhiannon Beaumont-Wood, Cyfarwyddwr Gweithredol Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd
Awdur	Stefanie Harvey Powell, Rheolwr Hawliadau Francesca Thomas, Pennaeth Gweithio i Wella

Ymwadiad

Os yw dyddiad adolygu'r ddogfen hon wedi pasio sicrhewch eich bod yn defnyddio'r fersiwn fwyaf diweddar naill ai drwy gysylltu ag awdur y ddogfen hon neu â [Uned Fusnes y Bwrdd](#).

Crynodeb o adolygiadau / diwygiadau				
Rhif fersiwn	Dyddiad Adolygu	Dyddiad Cymeradwyo	Dyddiad Cyhoeddi	Crynodeb o Ddiwygiadau
2	2023	18/07/2023	23/08/2023	Diweddau'r weithdrefn
1	2018	27/09/2018	26/10/2018	Gweithdrefn newydd

CYNNWYS

1 CYFLWYNIAD A DIBEN Y WEITHDREFN	4
2 BETH YW IAWN?	4
3 BETH YW RHWYMEDIGAETH GYMHWYSO?.....	5
4 PRYD MAE ANGEN YSTYRIED IAWN?.....	6
5 PRYD NA ELLIR GWEITHREDU IAWN?.....	6
6 PWY ALL GYCHWYN IAWN?.....	6
7 SUT YDW I’N CYCHWYN IAWN?.....	7
8 PWY SY’N GYFRIFOL AM YMCHWILIO IAWN?.....	7
9 SUT I SICRHAU BOD IAWN YN CAEL EI YSTYRIED AR GYFER CWYNION A DIGWYDDIADAU	7
10 Y BROSES IAWN.....	8
11 YMCHWILIAD RHEOLIAD 24.....	8
12 YMCHWILIAD RHEOLIAD 26.....	10
13 CYNGOR CYFREITHIOL	12
14 YMATEB RHEOLIAD 33 – CANLYNIAD YMCHWILIAD RHWYMEDIGAETH GYMHWYSO.....	13
15 GWERSI A DDYSGWYD.....	16
16 STORIO ACHOSION IAWN.....	17
18 ATODIADAU – DOLENNI ELECTRONIG.....	18

1. CYFLWYNIAD A DIBEN GWEITHDREFN

Noder:

Dylid ystyried bod y term “pryder” yn golygu unrhyw gŵyn, hawliad neu ddigwyddiad diogelwch cleifion a adroddwyd (am driniaeth neu wasanaethau'r GIG) sy'n cynnwys sbardunau ar gyfer Dyletswydd Gonestrwydd i'w trin o dan drefniadau Gweithio i Wella. At ddibenion y weithdrefn hon, mae'r term pryder yn golygu unrhyw gŵyn neu ddigwyddiad a hysbyswyd am driniaeth neu wasanaethau GIG a ddarparwyd gan Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru'n cydnabod y bydd yna adegau pan na fydd pethau'n digwydd fel y'u bwriadwyd neu'n mynd o'i le gan ei fod yn ddarparwr gwasanaethau a swyddogaethau Iechyd Cyhoeddus mawr a chymhleth. Yr ymateb sefydliadol, ar draws pob lefel, fydd lleihau'r tebygolrwydd o ailadrodd digwyddiadau tebyg yn y dyfodol. Yr egwyddor bwysicaf, wrth adrodd am ddigwyddiadau (yn cynnwys sbardunau Dyletswydd Gonestrwydd) a phryderon, yw gallu dysgu ohonynt yn hytrach na rhoi bai ar unigolion.

Mae'r weithdrefn hon yn egluro'r trefniadau o dan Gweithio i Wella y bydd Iechyd Cyhoeddus Cymru'n eu defnyddio i reoli ac ymateb i bryderon gan roi ystyriaeth i Iawn i fodloni gofynion Rheoliadau GIG (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac Iawn) 2011.

Os na ddarparodd Iechyd Cyhoeddus Cymru wasanaeth y dylai defnyddiwr gwasanaethau fod wedi'i dderbyn, byddwn yn ceisio ei ddarparu lle bo'n bosibl. Os na wnaethom rywbeth yn dda, byddwn yn ceisio unioni pethau. Os yw defnyddiwr gwasanaethau ar ei golled o ganlyniad i gamgymeriad ar ran Iechyd Cyhoeddus Cymru byddwn yn ceisio rhoi'r defnyddiwr gwasanaethau yn ôl yn y sefyllfa y byddai wedi bod ynddi, pe na bai'r camgymeriad wedi cael ei wneud.

Gall pryder gael ei hysbysu gan unigolyn (“Cynrychiolydd”) yn gweithredu ar ran defnyddiwr gwasanaethau sydd:

- (a) Wedi marw;
- (b) Yn blentyn;
- (c) Yn methu â hysbysu'r pryder ei hun oherwydd diffyg capasiti o fewn ystyr Deddf Galluedd Meddyliol 2005 (1); neu
- (d) Wedi gofyn i'r cynrychiolydd weithredu ar ei ran.

2 BETH YW IAWN?

Mae iawn yn ymwneud â sefyllfaoedd lle y gallai/mae defnyddiwr gwasanaethau wedi cael niwed a bod y niwed wedi'i achosi gan y GIG yng Nghymru.

Yn ystod ymchwiliad i gŵyn neu ddigwyddiad/sbardun Dyletswydd Gonestrwydd, mae'n rhaid i Iechyd Cyhoeddus Cymru ystyried, ble mae yna niwed wedi'i achosi neu y gallai fod wedi'i achosi, a thebygolrwydd o unrhyw rwymedigaeth gymhwyso yn y gyfraith gamweddau'n codi.

Gall iawn gynnwys unrhyw gyfuniad o'r canlynol:

- rhoi esboniad
- ymddiheuriad ysgrifenedig
- adroddiad ar y camau gweithredu sydd wedi'u cymryd neu a fydd yn cael eu cymryd i atal pryderon tebyg rhag codi
- cynnig iawndal i fodloni unrhyw hawl i gyflwyno achos sifil mewn perthynas â rhwymedigaeth gymhwyso yn y gyfraith gamweddau

3 BETH YW RHWYMEDIGAETH GYMHWYSO?

Rhwymedigaeth gymhwyso yw pan fydd yna anaf neu golled bersonol brofedig yn deillio o, neu mewn cysylltiad â, gofal neu driniaeth defnyddiwr gwasanaethau yn sgil gwasanaeth a ddarparwyd gan Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Rhaid ystyried y prawf cyfreithiol sy'n sefydlu a yw gweithiwr meddygol proffesiynol wedi torri ei ddyletswydd gofal a allai arwain at esgeulustod o ran asesu a oes yna rwymedigaeth gymhwyso ai peidio.

Ystyriaethau Rhwymedigaeth Gymhwyso:

Yn ôl y gyfraith, mae'n rhaid i unrhyw weithiwr gofal iechyd proffesiynol ddarparu safon resymol o ofal wrth gyflawni ei ddyletswyddau. Gelwir hyn yn ddyletswydd gofal. Pan mae gweithiwr gofal iechyd proffesiynol yn torri ei ddyletswydd gofal, gall rhwymedigaeth am esgeulustod godi.

I fodloni'r prawf, mae'n rhaid i weithiwr gofal iechyd proffesiynol ddangos ei fod wedi gweithredu mewn ffordd y byddai corff cyfrifol o weithwyr gofal iechyd proffesiynol yn yr un maes yn ei ystyried yn dderbyniol, gelwir hyn yn egwyddor Bolam.

Isod, rhestrir y pedwar ffactor i'w hystyried wrth benderfynu a oes yna Rwymedigaeth Gymhwyso:

- 1) Oedd yna ddyletswydd gofal?**
- 2) A oes dyletswydd wedi'i thorri?**
- 3) A oes niwed wedi'i achosi?**

4) A oes niwed wedi'i achosi yn sgil y niwed hwnnw? (anaf corfforol/anaf seiciatryddol a cholled ariannol)

Nodwch: ni ellir cynnig Iawn pan nad oes rhwymedigaeth gymhwyso yn y gyfraith gamweddau.

4 PRYD MAE ANGEN YSTYRIED IAWN?

- Pan wneir cwyn a'i bod yn cynnwys honiad o niwed/niwed posibl
- Pan mae yna ymchwiliad i ddigwyddiad/sbardun Dyletswydd Gonestrwydd neu gŵyn yn cael ei gynnal gan y swyddog ymchwilio, ac y daw i benderfyniad bod niwed wedi'i achosi neu y gallai fod wedi'i achosi, mae'n rhaid i'r swyddog ymchwilio ystyried Iawn.

5 PRYD NAD YW IAWN YN BERTHNASOL?

Os ar unrhyw adeg yn ystod rheoli ac ymchwilio i gŵyn neu ddigwyddiad, mae'r canlynol yn berthnasol:

- Ni ellir cynnig iawn pan nad oes yna rwymedigaeth gymhwyso yn y gyfraith gamweddau.
- Ni ellir cynnig iawn os yw'r pryder yn neu wedi cael ei glywed mewn achos sifil.
- Ni ddylid defnyddio trefniadau Iawn pan fydd y cam ymchwilio'n ystyried y byddai swm ariannol yr iawndal yn fwy na'r trothwy a bennwyd o dan y trefniadau Iawn, sef £25,000 ar hyn o bryd.

6 PWY ALL GYCHWYN IAWN?

Bydd asesiad o Iawn yn cael ei wneud gan y Tîm Gweithio i Wella ar gyfer yr holl gwynion a digwyddiadau a sbardunau Dyletswydd Gonestrwydd a hysbyswyd.

Bydd unrhyw faterion y gellir eu hystyried ar gyfer Iawn yn cael eu cyfeirio i'r Rheolwr Hawliadau a fydd yn cadarnhau a oes angen gweithredu'r broses Iawn, ar y cyd â'r ymchwilydd digwyddiadau/cwynion.

Mae gan Gyfarwyddwyr Gweithredol ac Arweinwyr Adrannol ddyletswydd i dynnu sylw at unrhyw ddigwyddiadau, cwynion a hysbysiadau Dyletswydd Gonestrwydd posibl y maent yn clywed amdanynt sydd angen eu hystyried ar gyfer Iawn gyda'r Tîm Gweithio i Wella.

Mae gan yr Ymchwilydd Digwyddiadau ddyletswydd hefyd i wneud asesiad o Iawn ar gyfer unrhyw ddigwyddiadau hysbysedig/sbardunau Dyletswydd Gonestrwydd sy'n cynnwys honiad o niwed sydd wedi neu a allai fod wedi'i achosi.

Mae'r holl staff yn gyfrifol am ystyried Iawn, ac mae'n rhaid iddynt gysylltu â'r Rheolwr Hawliadau drwy legalsupport.phw@wales.nhs.uk cyn gynted ag sy'n bosibl am gyngor a chymorth ynghylch unrhyw faterion Iawn posibl.

Pan mae digwyddiad yn cael ei nodi gyntaf gan aelod o staff neu wrth i aelod o staff gael ei hysbysu gan Fwrdd/Ymddiriedolaeth Iechyd arall, dylid adrodd y digwyddiad fel digwyddiad/Sbardun Dyletswydd Gonestrwydd, gyda'r nod o ddysgu gwersi. Os nodir yn ystod ymchwiliad i'r digwyddiad bod niwed wedi'i achosi neu y gallai niwed fod wedi'i achosi, bydd angen ystyried Iawn. Bydd angen atgyfeirio'r mater i'r Rheolwr Hawliadau drwy legalsupport.phw@wales.nhs.uk cyn gynted ag sy'n bosibl i ystyried a oes angen cysylltu â'r defnyddiwr gwasanaethau neu aelod o'r teulu i'w cynnwys yn yr ymchwiliad Iawn/Dyletswydd Gonestrwydd. Os oes angen ystyried Iawn, bydd mater Iawn posibl newydd yn cael ei agor ar Datix gan y Rheolwr Hawliadau.

7 SUT MAE CYCHWYN IAWN?

Os yw aelod o staff yn gweld bod niwed wedi'i achosi neu y gallai fod wedi'i achosi i ddefnyddiwr gwasanaethau yn ystod ei waith bob dydd neu wrth gynnal ymchwiliad, mae'n rhaid cysylltu'n syth â'r Rheolwr Hawliadau yn legalsupport.phw@wales.nhs.uk er mwyn i gyngor a chymorth priodol gael ei ddarparu.

Mae'n rhaid adrodd y mater fel digwyddiad/Sbardun Dyletswydd Gonestrwydd a/neu gofnod cwyn gan ddefnyddio'r system Datix yn y lle cyntaf a fydd yn cael ei gysylltu wedyn â chofnod Iawn newydd ar Datix. Bydd y Rheolwr Hawliadau'n gyfrifol am greu cofnod Iawn newydd a chysylltu hwn â'r gŵyn a/neu gofnod digwyddiad/Dyletswydd Gonestrwydd.

8 PWY SY'N GYFRIFOL AM YMCHWILIO IAWN?

Bydd y Rheolwr Hawliadau'n goruchwyllo ac arwain ar yr holl ymchwiliadau Iawn gyda chymorth gan Bennaeth Gweithio i Wella. Bydd y Rheolwr Hawliadau'n gweithio ar y cyd ag Uwch Swyddog Ymchwili o'r maes y mae'r mater Iawn yn perthyn iddo. Mae'n rhaid darparu Uwch Swyddog Ymchwilio cyn gynted ag sy'n bosibl i gynorthwyo gydag unrhyw ymchwiliad Iawn.

Bydd yr Uwch Swyddog Ymchwilio'n gyfrifol am nodi a gweithredu camau gweithredu o unrhyw faterion Iawn a rhannu'r rhain yn eu His-adran/ar draws y sefydliad lle bo'n briodol. Bydd yn gyfrifol hefyd am gynorthwyo'r Rheolwr Hawliadau gyda drafftio'r Adroddiad Dysgu o Ddigwyddiadau ac Adroddiad Rheoli Achosion a fydd yn cael ei adolygu a'i awdurdodi gan yr Is-arweinwyr Adrannol priodol. Gwneir hyn wrth gwblhau Ymchwiliad Iawn pan fydd rhwymedigaeth gymhwyso wedi'i nodi. Mae'r Uwch

Swyddog Ymchwilio'n gyfrifol am nodi achos y digwyddiad Iawn a chreu cynllun gweithredu i gwblhau a monitro camau gweithredu a gymerwyd o ganlyniad i achos Iawn a rhannu hyn gyda'i Is-adran/ar draws y sefydliad fel y bo'n briodol.

9 SUT I SICRHAU BOD IAWN YN CAEL EI YSTYRIED AR GYFER CWYNION A DIGWYDDIADAU

Dilynwch y [siart llif](#) hwn i ystyried gwneud cais am Iawn i Ddigwyddiadau

Dilynwch y [siart llif](#) hwn i ystyried gwneud cais am Iawn i Gwynion

Dilynwch y [siart llif](#) hwn i ymchwilio i rwymedigaeth gymhwyso

10 Y BROSES IAWN

Mae Iawn yn dilyn [Rhan 6 o Reoliadau y Gwasanaeth Iechyd Gwladol \(Trefniadau Pryderon, Cwynion ac Iawn\) 2011](#).

Fel rhan o'r broses hon gellir gweld y senarios canlynol:

Math o Ymateb Rheoliad	Sefyllfa Ymchwiliad Iawn
Rheoliad 24	- Dim rhwymedigaeth gymhwyso NEU - Rhwymedigaeth gymhwyso wedi'i nodi ond iawndal yn debygol o fod yn fwy na'r trothwy Gweithio i Wella o £25,000
Rheoliad 26	Ymateb interim yn sgil Rhwymedigaeth Gymhwyso bosibl
Rheoliad 33	Canlyniad yn dilyn ymchwiliad Rhwymedigaeth Gymhwyso

11 YMCHWILIAD RHEOLIAD 24

11.1 Pryd? Pan na chanfyddir rhwymedigaeth gymhwyso

Mewn llawer o bryderon bydd hi'n debygol na fydd rhwymedigaeth am niwed gwirioneddol yn fater a nodwyd ac na fydd gofyn ystyried yr agwedd hon ymhellach. Mewn achosion eraill, efallai y bydd Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi gofyn am gyngor arbenigol annibynnol a dod i'r casgliad nad oes rhwymedigaeth yn y gyfraith gamweddau.

Pan na chanfyddir rhwymedigaeth gymhwyso, gall Iechyd Cyhoeddus Cymru ymateb i'r pryder gan amlinellu'n benodol nad oes unrhyw rhwymedigaeth a chyhoeddi ymateb **Rheoliad 24** terfynol.

11.2 Pryd? Pan fo niwed yn cael ei honni, os yw'n cael ei brofi, byddai iawndal o fwy na £25,000 yn cael ei ddyfarnu

Mewn achosion lle byddai'r niwed honedig, o'i brofi, yn arwain at iawndal a fyddai'n amlwg yn uwch na'r terfynau ariannol ar gyfer Iawn (£25,000 ar hyn o bryd), gall Iechyd Cyhoeddus Cymru gyhoeddi ymateb terfynol o dan Reoliad 24 yn esbonio bod y cwantwm o unrhyw hawliad posibl yn deillio o'r pryder yn fwy na'r trothwy ariannol yn y Rheoliadau ac felly ni fydd y trefniadau Iawn yn cael eu gweithredu.

11.3 Proses ac Amserlenni Ymchwiliad

Dylid ceisio cwblhau'r ymchwiliad o fewn 30 diwrnod gwaith i dderbyn y pryder a dylai'r Swyddog Ymchwilio baratoi adroddiad ar yr ymchwiliad fel ymateb i'r pryder, ynghyd ag ymateb terfynol drafft i'r achwynydd.

Pan fydd y Ddyletswydd Gonestrwydd yn cael ei sbarduno, mae'r cyfnod o amser i ymateb i bryder yn dechrau ar y dyddiad mae corff y GIG yn cyflwyno hysbysiad 'yn bersonol' i'r defnyddiwr gwasanaethau neu'r Cynrychiolydd o dan Reoliad 4 o Reoliadau'r Weithdrefn Gonestrwydd.

Safonau ar gyfer cwblhau ymateb Rheoliad 24:

- Ymddiheuriad lle bo'n briodol a chrynodeb o destun y pryder
- Ymddiheuriad os oedi cyn ymateb a'r rheswm pam
- Esboniad o sut yr ymchwiliwyd i'r pryder
- Mynd i'r afael â phob agwedd ar y gŵyn – rhestru lle bo'n briodol ac ymdrin â phob mater mewn modd sensitif
- Nodi beth sy'n cael ei wneud i unioni'r sefyllfa a arweiniodd at fynegi pryder
- Ysgrifennu mewn iaith y bydd yr unigolyn sy'n mynegi'r pryder yn gallu ei deall yn hawdd, gan osgoi jargon meddygol neu dechnegol
- Pan fydd angen cynnwys gwybodaeth o'r fath yn yr ymateb, rhoddir esboniad symlach gan ddefnyddio iaith lleisgwyr
- Ymddiheuro am arfer gwael lle bo'n briodol
- Cynnig i drafod yr ymateb i'r pryder gyda'r Uwch Reolwr perthnasol yn y gwasanaeth perthnasol
- Manylion am hawl yr unigolyn i fynegi ei bryder wrth Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
- Copïau o unrhyw farn arbenigol a gafwyd fel rhan o'r ymchwiliad
- Copïau o unrhyw gofnodion meddygol perthnasol, lle bo'n briodol

- Ni ddylid cynnwys canlyniad unrhyw gamau disgyblu; fodd bynnag, gall fod yn briodol datgelu bod rhai materion wedi cael sylw o dan y gweithdrefnau disgyblu.

Mae'n rhaid i'r ymateb Rheoliad 24 (lle mae yna niwed wedi'i achosi neu y gallai fod wedi'i achosi) gynnwys:

- Disgrifiad o pam nad oes rhwymedigaeth gymhwyso ym marn Iechyd Cyhoeddus Cymru

NEU

- Disgrifiad o pam y bydd hwn yn debygol o fod yn fwy na therfyn Gweithio i Wella ym marn Iechyd Cyhoeddus Cymru ond nad yw'n dod i gasgliad ar dramgwydd dyletswydd neu achos. Dylid cyfeirio'r achwynydd at gyfreithwyr i wneud hawliad.

Gellir cael templed ar gyfer ymateb Rheoliad 24 [yma](#)

12 YMCHWILIAD RHEOLIAD 26

12.1 Pryd? Pan nodwyd bod yna neu y gallai fod yna rwymedigaeth gymhwyso sy'n werth llai na £25,000

Os yw achwynydd/ymchwilydd i ddigwyddiad yn nodi y gallai fod yna rwymedigaeth gymhwyso, mae'n rhaid anfon ymateb Rheoliad 26 interim. Mae'n rhaid i'r ymchwilydd ystyried y canlynol:

- bod gennym ni ddyletswydd gofal i'r unigolyn sy'n mynegi pryder a bod y ddyletswydd honno wedi'i thorri neu y gallai fod wedi'i thorri

ac

- ei bod hi'n bosibl na fyddai'r defnyddiwr gwasanaethau wedi dioddef unrhyw niwed heblaw am yr esgeulustod

Mae'n rhaid cyhoeddi'r adroddiad interim o dan Rheoliad 26 o fewn 30 diwrnod gwaith neu pa un bynnag yw'r diweddaraf, naill ai:

- Y diwrnod y derbyniwyd hysbysiad o'r pryder;
- Pan fo Dyletswydd Gonestrwydd yn cael ei sbarduno, y dyddiad pan roddwyd yr hysbysiad 'yn bersonol' o dan Rheoliad 4(1) o'r Rheoliadau Dyletswydd Gonestrwydd.

12.2 Nodi rhwymedigaeth gymhwyso

Pan fydd rhwymedigaeth gymhwyso bendant neu bosibl wedi'i nodi, mae'n rhaid i'r Uwch Swyddog Ymchwilio gadarnhau hyn ar y cofnod digwyddiad/cwyn ar Datix. Yna, bydd y Rheolwr Hawliadau'n cysylltu'r digwyddiad a/neu'r cofnod o'r gŵyn â chofnod Iawn newydd ar Datix.

Bydd hyn yn dangos yr angen i ystyried rhwymedig gymhwyso.

Bydd cyfarfod ar-lein (Cyfarfod Trafod Pryder) yn cael ei drefnu o fewn 2 ddiwrnod gwaith i hysbysu am fater Iawn newydd. Bydd gofyn i'r Rheolwr Hawliadau, yr Uwch Swyddog Ymchwilio, Pennaeth Gweithio i Wella a Chyfarwyddwr Cynorthwyol Nyrsio ac unrhyw unigolyn arall yr ystyrir yn briodol ar y cam hwnnw fod yn bresennol.

Bydd y Cyfarfod Trafod Pryder yn cael ei drefnu gan y Rheolwr Hawliadau. Bydd yna ofyniad i'r Uwch Swyddog Ymchwilio gyflwyno'r sefyllfa i holl fynychwyr y Cyfarfod Trafod Pryder. Diben y cyfarfod fydd ystyried y sefyllfa bresennol a'r dull wrth symud ymlaen. Mae'n rhaid diweddarau Datix yn llawn bob amser i adlewyrchu'r sefyllfa bresennol.

12.3 Ymateb Rheoliad 26

Bydd yr Uwch Swyddog Ymchwilio'n trafod â'r Rheolwr Hawliadau i ddrafftio'r ymateb Rheoliad 26 interim gan ddefnyddio'r templed a welir [yma](#).

12.4 Mae'n rhaid i ymateb Rheoliad 26 interim gynnwys:

Mae'n rhaid cyhoeddi ymateb interim o fewn 40 diwrnod gwaith i dderbyn y pryder neu 30 diwrnod o hysbysiad Dyletswydd Gonestrwydd yn bersonol, pa un bynnag sydd hwyraf, ynghyd ag adroddiad interim.

Mae'n rhaid i'r adroddiad interim gynnwys y canlynol:

- crynodeb o natur a sylwedd y materion sydd wedi'u cynnwys yn y pryder
- disgrifiad o'r ymchwiliad a gynhaliwyd hyd yn hyn
- disgrifiad o pam mae yna neu y gallai fod yna rwymedigaeth gymhwyso ym marn Iechyd Cyhoeddus Cymru
- copi o unrhyw gofnodion meddygol perthnasol lle bo angen
- esboniad o sut i gael gafael ar gyngor cyfreithiol yn ddi-dâl
- esboniad o wasanaethau eiriolaeth a chymorth a allai fod o gymorth
- esboniad o'r broses ar gyfer ystyried rhwymedigaeth ac Iawn
- cadarnhad y bydd adroddiad llawn yr ymchwiliad yn cael ei ddarparu i'r sawl sy'n gofyn am Iawn
- manylion hawl yr unigolyn i fynd â'i bryder at Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

- Cynnig cyfle i drafod cynnwys yr adroddiad interim ag Arweinydd yr Ymchwiliad neu gynrychiolydd enwebedig

12.5 Oedi

Os nad yw hi'n bosibl cyhoeddi'r ymateb interim o fewn 30 diwrnod gwaith i dderbyn pryder am y tro cyntaf, mae'n rhaid hysbysu'r sawl sy'n mynegi'r pryder o'r rheswm am yr oedi a'i hysbysu'n rheolaidd o'r cynnydd a wneir lle bo'n bosibl. Dylid anfon yr adroddiad interim o fewn 6 mis i dderbyn y pryder yn y lle cyntaf.

Os, mewn amgylchiadau eithriadol, na ellir cyhoeddi'r ymateb interim o fewn 6 mis, mae'n rhaid hysbysu'r sawl sy'n mynegi'r pryder o'r rheswm am yr oedi a rhoi dyddiad disgwyledig ar gyfer derbyn yr ymateb interim.

12.6 Cymeradwyo

Mae pob llythyr ymateb Iawn yn cael ei gyhoeddi gan swyddfa'r Prif Weithredwr. Mae'r Prif Weithredwr neu gynrychiolydd dynodedig yn gweld pob ymateb Iawn cyn ei anfon, ac yn eu cymeradwyo'n briodol. Felly dylai'r ymateb gael ei ysgrifennu mewn arddull sy'n adlewyrchu ei fod oddi wrth y Prif Weithredwr.

Mae'n rhaid i'r Uwch Swyddog Ymchwilio anfon ei adroddiad ymchwilio a'r ymateb terfynol drafft i'r Rheolwr Hawliadau i'w hadolygu ar ôl iddynt gael eu cymeradwyo gan yr Uwch Reolwr perthnasol. Bydd y Rheolwr Hawliadau'n cynnal gwiriad cysondeb terfynol i sicrhau bod yr ymateb yn mynd i'r afael â'r holl faterion a godwyd. Bydd hwn yn cael ei rannu â'r tîm pryderon i fynd trwy broses Sicrhau Ansawdd safonol y sefydliad.

Bydd y llythyr ymateb terfynol wedi'i lofnodi yn cael ei gadw ar fodiwl Iawn Datix gan Swyddfa'r Prif Weithredwr a bydd yr Uwch Swyddog Ymchwilio a'r Rheolwr Hawliadau'n derbyn copi.

13. Cyngor Cyfreithiol

Pan ddefnyddir trefniadau Iawn, bydd cyngor cyfreithiol di-dâl ar gael i'r sawl sydd wedi mynegi'r pryder pe bai'n dymuno hynny, os oes posibilrwydd y bydd rhwymedigaeth gymhwyso'n cael ei chanfod.

Mae'r cyngor hwn ar gael mewn perthynas â'r canlynol:

- Cyd-gyfarwyddyd arbenigwyr clinigol yn cynnwys egluro materion sy'n codi o'u hadroddiadau
- Unrhyw gynnis o Iawn a wnaed yn unol â Rhan 6 o'r Rheoliadau
- Unrhyw achos o wrthod gwneud cynnis

- Unrhyw gytundeb setliad a gynigir

Mae rhestr o Gyfreithiwr sydd ar gael ar hyn o bryd i gefnogi'r broses Iawn ar gael [yma](#)

13.1 Atal y cyfnod cyfyngiad ar gyfer Hawliadau

Gellir atal y cyfnod o amser a ganiateir i unigolyn gyflwyno hawliad cyfreithiol tra bo achos yn cael ei ystyried am Iawn. Gellir stopio'r 'cloc' hawliadau o ddyddiad derbyn y pryder yn y lle cyntaf hyd at 9 mis ar ôl dyddiad unrhyw gynnig o Iawn, os yw Iechyd Cyhoeddus Cymru'n derbyn *bod yna neu y gallai fod yna rwymedigaeth gymhwyso*.

Gwneir hyn i sicrhau nad oes unrhyw unigolyn o dan anfantais, nac yn cael ei atal rhag cyflwyno camau cyfreithiol, pe bai'n anhapus â chanlyniad yr ymchwiliad Iawn.

Mae rhagor o fanylion am hyn yn [Canllawiau Gweithio i Wella](#) paragraff 7.11 – 7.18.

14 YMATEB RHEOLIAD 33 – CANLYNIAD YMCHWILIAD RHWYMEDIGAETH GYMHWYSO

Er mwyn penderfynu a ellir gwneud cynnig o Iawn, mae angen cynnal rhai ymchwiliadau ychwanegol i gynnwys y materion canlynol:

- A oes yna rwymedigaeth gymhwyso
- Asesiad cyfredol o gyflwr a phrognosis
- Tystysgrif Uned Adfer Iawndal
- Mesur unrhyw golled ariannol

14.1 Canlyniad ystyried rhwymedigaeth gymhwyso

Gellir ond ystyried iawn os oes yna rwymedigaeth gymhwyso yn y gyfraith gamweddau (camwri sifil). Mae'n rhaid ystyried y canlynol i ymchwiliad sefydlu a oes yna rwymedigaeth gymhwyso:

- Yn gyntaf, mae'n rhaid sefydlu bod dyletswydd gofal y sefydliad wedi'i thorri. Mae hyn yn golygu bod y gofal neu'r driniaeth o dan y safon a fyddai wedi'i darparu gan gorff cyfrifol o weithwyr proffesiynol tebyg yn cynnal triniaeth debyg i'r hyn y cwynir amdano.

AC

- Yn ail, mae'n rhaid sefydlu bod yr achos o dorri dyletswydd wedi achosi'r niwed y mae'r defnyddiwr gwasanaethau wedi'i ddioddef.

Dim ond pan mae'r **ddau brawf yma wedi'u bodloni** y gellir ystyried talu iawndal.

14.2 Panel Iawn

Gellir cynnull [Panel Iawn](#) i:

- Ystyried achosion unigol a chytuno a oes angen unrhyw gamau iawn.
- Os cytunir i ddarparu iawn, ystyried y dyfarniad iawndal ariannol ar gyfer pob achos o Iawn hyd at £25,000 lle mae rhwymedigaeth gymhwyso wedi'i sefydlu fel y cynghorir gan Gynghorwyr Cyfreithiol GIG Cymru
- Ystyried ac argymell a oes angen cynnig unrhyw driniaeth
- Cymeradwyo ac awdurdodi'r Adroddiad Ymchwiliad Iawn cyn datgelu
- Sicrhau bod camau gweithredu priodol yn cael eu cymryd mewn perthynas ag Achosion Iawn a sicrhau bod gwersi a ddysgwyd yn cael eu rhannu a chynlluniau gweithredu'n cael eu monitro nes eu cwblhau, a bod achosion yn cael eu bwydo i'r pwyllgor priodol ar gyfer monitro camau gweithredu a'u rhoi ar waith.

14.3 Aelodau'r Panel Iawn

Mae'r Panel Iawn yn cynnwys y canlynol ac yn cael ei gynnull gan y Rheolwr Hawliadau pan fo angen:

Aelodau'r Panel Iawn
1. Rheolwr Hawliadau - Cadeirydd
2. Cyfarwyddwr Gweithredol Ansawdd, Nyrsio a Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd
3. Dirprwy Gyfarwyddwr Gweithrediadau a Chyllid
4. Cyfarwyddwr Gweithredol Pobl a Datblygu Sefydliadol
5. Dirprwy Gyfarwyddwr Meddygol

14.2 Iawn - ariannol

Pan dderbynnir rhwymedigaeth yn y gyfraith gamweddau, gellir gwneud cynnig o iawndal ariannol hyd at werth o £25,000, sy'n cael ei gymeradwyo gan y Panel Iawn. Mae yna rywfaint o hyblygrwydd i wneud cynigion uwch na'r swm hwn o dan Iawn ond mae'n rhaid ystyried y rhain fesul achos a rhaid i'r Gwasanaethau Cyfreithiol a Risg eu cefnogi.

Bydd y Rheolwr Hawliadau'n darparu cyngor a chymorth ar gyfer unrhyw faterion sy'n ymwneud ag iawndal ariannol o dan Iawn.

14.3 Iawn – cyfathrebu'r penderfyniad

O fewn 12 mis i dderbyn y pryder yn y lle cyntaf, mae'n rhaid i Iechyd Cyhoeddus Cymru gyfathrebu ei benderfyniad (i'r achwynydd) i naill ai:

- Gynnig Iawn ar ffurf iawndal ariannol, triniaeth neu'r ddau Neu
- Beidio â gwneud cynnig

Mae'n rhaid anfon ymateb Rheoliad 33 a chopi terfynol o adroddiad yr ymchwiliad i gyfathrebu penderfyniad Iechyd Cyhoeddus Cymru i naill ai gynnig Iawn ar ffurf iawndal ariannol, triniaeth neu gyfuniad o'r ddau neu, os nad oedd modd sefydlu rhwymedigaeth o ganlyniad i'r ymchwiliadau a gynhaliwyd yn unol â Rhan 6 y Rheoliadau, peidio â gwneud cynnig.

Mae templed ar gyfer Ymateb Rheoliad 33 ar gael [yma](#).

Drwy dderbyn y cynnig o Iawn mae'n rhaid i'r unigolyn neu'r cynrychiolydd lofnodi hepgoriad a welir [yma](#) i unrhyw hawl i fynd â'r un pryder i'r llys.

Mae'n rhaid darparu adroddiad yr ymchwiliad i'r unigolyn a fynegodd y pryder ac sy'n gofyn am Iawn cyn gynted ag sy'n ymarferol resymol ac o fewn 12 mis o ba un bynnag yw'r hwyraf, naill ai:

- Y diwrnod pan dderbyniwyd hysbysiad o'r pryder;
- Pan mae'r Ddyletswydd Gonestrwydd yn cael ei sbarduno, y dyddiad pan roddwyd yr hysbysiad 'yn bersonol' o dan Rheoliad 4 (1) o'r Rheoliadau Dyletswydd Gonestrwydd.

14.4 Oedi wrth gyfathrebu'r penderfyniad

Mewn amgylchiadau eithriadol, os nad yw Iechyd Cyhoeddus Cymru'n gallu gwneud penderfyniad o fewn 12 mis, yna mae'n rhaid hysbysu'r unigolyn a fynegodd y pryder am yr oedi a rhoi dyddiad disgwyliedig ar gyfer y penderfyniad.

Mae'n rhaid hysbysu'r unigolyn a fynegodd y pryder, neu ei gynrychiolydd, fod ganddo 6 mis i ymateb i'r ohebiaeth. Os nad yw'n gallu ymateb o fewn 6 mis, mae'n rhaid iddo esbonio pam. Os na dderbynnir ymateb o fewn 9 mis, bydd y 'cloc' cyfyngiad hawliadau'n ailddechrau.

Mewn rhai achosion (e.e. yn ymwneud â phlentyn neu unigolyn heb alluedd meddyliol) bydd angen i lys gymeradwyo setliad Iawn a gynigir. Yn yr achosion hyn, mae'n rhaid i'r GIG dalu'r holl gostau cyfreithiol rhesymol i gael cymeradwyaeth y llys.

14.5 Iawn – Adroddiad Ymchwiliad

Pan fydd unigolyn yn gofyn am Iawn, mae'n rhaid cofnodi canfyddiadau'r ymchwiliad yn Adroddiad yr Ymchwiliad, [gellir gweld templed o'r adroddiad yma](#). Mae'n rhaid darparu Adroddiad yr Ymchwiliad i'r unigolyn a fynegodd y pryder ac sy'n gofyn am Iawn o fewn 12 mis i dderbyn y pryder yn y lle cyntaf. Yn ymarferol, dylai'r penderfyniad am Iawn ac Adroddiad yr Ymchwiliad gael eu darparu'r un pryd.

Mae'n rhaid i Adroddiad yr Ymchwiliad gynnwys:

- Copïau o unrhyw gyngor arbenigol annibynnol a ddefnyddiwyd i benderfynu a oes yna rwymedigaeth ai peidio
- Datganiad gan gorff GIG Cymru yn cadarnhau a oes yna rwymedigaeth ai peidio
- Y sail resymegol dros eu penderfyniad

Nid oes angen darparu Adroddiad Ymchwiliad:

- Cyn gwneud cynnig o Iawn
- Cyn cyfathrebu penderfyniad i beidio â gwneud cynnig o Iawn
- Os yw'r ymchwiliad ar gyfer Iawn yn cael ei derfynu am unrhyw reswm
- Os yw'r adroddiad yn cynnwys gwybodaeth sy'n debygol o achosi niwed neu ofid sylweddol i'r unigolyn neu ymgeisydd arall am Iawn

14.6 Adroddiadau ymchwiliadau sy'n ymestyn ymhellach na'r terfyn o 12 mis

Mewn amgylchiadau eithriadol, os nad yw Iechyd Cyhoeddus Cymru'n gallu darparu Adroddiad yr Ymchwiliad o fewn 12 mis, mae'n rhaid hysbysu'r sawl a fynegodd y pryder am yr oedi a rhoi dyddiad disgwylidig yr adroddiad.

14.7 Dogfennau ymchwiliad

Dylid lanlwytho'r holl ohebiaeth sy'n ymwneud â'r ymchwiliad e.e. datganiadau ysgrifenedig, e-byst, cynlluniau gweithredu, adroddiadau ymchwiliad ac ati i gofnod yr Iawn ar Datix. Dylid nodi y bydd y wybodaeth hon yn cael ei datgelu pe bai pryder yn mynd i achos llys. Felly, dylid cynghori staff y gallai eu datganiadau gael eu datgelu pe bai'r pryder yn mynd i achos llys.

14.8 Cyfryngu

Lle bo'n briodol, dylid ystyried datrys y pryder drwy gyfryngu neu ddull datrys anghydfod arall. Mae'r Cyngor Iechyd Cymuned yn gallu cynnig gwasanaeth cyfryngu.

15 GWERSI A DDYSGWYD

Mae'n rhaid defnyddio canlyniadau unrhyw ymchwiliad i sicrhau cymaint o gyfleoedd â phosibl ar gyfer dysgu a gwella ansawdd.

Mae'r Pennaeth Rhaglen, Maes Gwasanaeth neu Swyddogaeth yn gyfrifol am sicrhau bod gwersi'n cael eu nodi, eu llwytho i DATIX ac yn gyfrifol am gyflwyno mesurau i sicrhau bod unrhyw wersi a nodwyd yn cael eu gweithredu.

15.1 Adroddiad Dysgu o Ddigwyddiadau

Pan mae rhwymedigaeth gymhwyso'n cael ei sefydlu, mae yna ofyniad i gyflwyno adroddiad Dysgu o Ddigwyddiadau i Gronfa Risg Cymru i amlinellu pa wersi sydd wedi'u nodi a'u gweithredu yn dilyn yr ymchwiliadau Iawn. Diben hyn yw sicrhau bod gwersi wedi'u dysgu er mwyn lleihau'r perygl o ailadrodd a sicrhau bod arian wedi'i ad-dalu o dan y cynllun Iawn.

Bydd y Rheolwr Hawliadau'n gweithio gyda'r rhaglen/gwasanaeth i sicrhau bod yr Adroddiad Dysgu o Ddigwyddiadau'n cael ei gwblhau'n fanwl a'i gyflwyno i Gronfa Risg Cymru o fewn 60 diwrnod i gyflwyno rhwymedigaeth gymhwyso.

Mae templed Adroddiad Dysgu o Ddigwyddiadau ar gyfer Iawn i'w gael [yma](#).

Cyfrifoldeb y timau Adrannol perthnasol yw sicrhau bod gwersi a ddysgwyd o'r pryderon hyn yn cael eu gweithredu a'u lledaenu. Mae'n hanfodol bod y ffurflen ymchwiliad ar Datix yn cael ei chwblhau'n llawn i amlinellu'r ymchwiliad i'r pryder gan fod hyn yn hanfodol i helpu i nodi themâu a thueddiadau ac i rannu hyn a bydd y wybodaeth hon yn cael ei hargraffu hefyd i ffurfio rhan o'r broses Sicrhau Ansawdd.

Bydd unrhyw wersi a ddysgwyd yn cael eu rhannu yn unol â'r weithdrefn Dyletswydd Gonestrwydd yn y cyfarfod llywodraethu misol, yn ogystal ag mewn Cylchlythyr misol a byddant hefyd ar gael ar dudalen Dyletswydd Gonestrwydd Sharepoint hefyd.

16 STORIO ACHOSION IAWN

Bydd pob achos Iawn yn cael ei gofnodi a'i storio'n electronig ar system Datix o dan y modiwl Iawn. Nodir y gallai fod yna rywffaint o orgyffwrdd wrth archwilio i Iawn gyda chofnod y gŵyn a'r digwyddiad. Mae'n bwysig bod cofnod y Gŵyn a/neu'r Digwyddiad yn cael eu cwblhau'n llawn cyn cau i gadarnhau canlyniad yr ymchwiliad Iawn.

Mae'n rhaid sganio a lanlwytho unrhyw ddogfennau papur a dderbyniwyd yn ystod y broses Iawn i'r cofnod Iawn electronig ar Datix a'u gosod yn y gwastraff cyfrinachol ar ôl eu lanlwytho.

17 ATODIADAU – DOLENNI ELECTRONIG

Teitl yr Adnodd	Ar gael yn allanol	Ar gael yn fewnol
Siart Ilif – Iawn a Digwyddiadau		X
Siart Ilif – Iawn a Chwynion		X
Siart Ilif – ystyried Rhwymedigaeth Gymhwyso		X
Rheoliadau Iawn	X	
Templed Rheoliad 24 – Dim Rhwymedigaeth Gymhwyso		X
Templed Rheoliad 24 yn fwy na'r trothwy Gweithio i Wella		X
Templed Rheoliad 26		X
Cyfreithwyr sy'n ymdrin ag Iawn		X
Iawn- Templed Adroddiad Dysgu o Ddigwyddiadau		X
Templed Rheoliad 33		X
Templed Hepgoriad Iawn		X
Canllawiau Gweithio i Wella	X	
Templed Adroddiad Ymchwiliad Iawn	X	